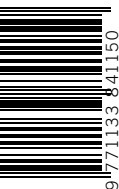

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

SOM plataforma tecnològica de MOBILITAT compartida

Pàg. 10

Antoni Gavalrà,
la teoria i la pràctica
del cooperativisme.

Pàg. 13

Micaela Chalmeta,
pionera del feminisme
cooperativista.

Pàg. 16

Nuclears a Catalunya,
una conversa tan imaginària
que sembla real.

Pàg. 24

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

Assessorament i gestió integral especialitzada en
**COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES**

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, SccL
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

www.cronda.coop

**1 de cada 4 catalans i catalanes de més
de 16 anys treballa, compra o participa
en una cooperativa**

**Al Col·lectiu Ronda apostem perquè
el centre de l'economia siguem les persones**

Al servei de les cooperatives i l'economia social

Assessorament, gestió i suport a l'administració d'empreses cooperatives,
fundacions i organitzacions sense ànim de lucre en l'àmbit laboral, comptable,
fiscal, econòmic i de consultoria especialitzada

ASSESSORAMENT JURÍDIC COMPROMÈS

 Col·lectiu Ronda

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

www.rocagales.cat

Editora: Fundació Roca i Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Agnès Giner, Carla Liébana, M. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Montse Pallarés, Jordi París, Joseba Polanco, Ricard Pedreira, Esteve Puigferrat i Olga Ruiz.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Socis de Som Mobilitat.
© Xavier Macià.

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Salvatore Giorgio Adelli.

05

EDITORIAL

Mals temps per al cooperativisme a Catalunya.

06

NOTICIARI. Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Principis cooperatius i desenvolupament sostenible
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

SOM plataforma tecnològica de MOBILITAT compartida.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Entrevista a Antoni Gavalrà.
Montse Pallarés.

16

MEMÒRIA COOPERATIVA

Michaela Chalmeta, pionera del feminisme cooperativista
Ivan Miró.

19

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Vergonya.
Arnau Galí.

23

SALUT COOPERATIVA

9 mesos passen volant.
Viu el teu embaràs.
Maria Ortí.

24

MEDI AMBIENT

Nuclears a Catalunya.
Miguel Muñiz.

26

RESSENYA

Unes aportacions molt encertades.
Josep M. Solé i Sabaté.

27

RECOMANACIONS PER SANT JORDI

Lectures per a l'Economia Social i Solidària.
Aida I. de Prada i Jordi Panyella.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Salvatore Giorgio Adelli

Milà (Itàlia), 1980, llicenciat en econòmiques i empresa i assessor

El que em sembla més atractiu del cooperativisme és la implicació d'homes i dones en projectes participatius, igualitaris i democràtics. Fa que els socis d'una cooperativa duguin a terme un treball o servei responsable i una gestió compartida per tothom. Agrupar-se voluntàriament en una empresa cooperativa té uns valors que van més enllà del purament econòmic. Les cooperatives són una experiència a copiar i a donar suport.

A Itàlia ja **vaig estar en contacte amb cooperatives**, vaig col·laborar amb «Confecooperative» i amb les cooperatives socials italianes. Actualment visc i treballo a Barcelona i estic en contacte, per la meua feina, amb diferents cooperatives de la branca del transport.

Pel que fa a la intercooperació, veig que qualsevol mena d'empresa cooperativa necessita establir contactes, relacions i negoci amb altres empreses en les seves tasques, serveis i/o activitats, i què hi ha de millor que siguin cooperatives, que pràcticament existeixen en tots els àmbits de les empreses productives. Si això s'aconsegueix, en el futur hi haurà un gran potencial dins l'economia cooperativa i social.

Mals temps per al cooperativisme a Catalunya

L'editorial d'aquest número d'abril és un editorial trist i ple de decepció. Al patronat de la Fundació Roca Galès estem totalment en contra de la modificació de la Llei de cooperatives que es va aprovar el passat 22 de març.

Alhora també volem manifestar el nostre suport i la nostra solidaritat a totes les persones que pateixen el frau de llei de les falses cooperatives i ens posicionem clarament en contra de les condicions de treball del sector carni i a favor dels drets i de la dignitat de les persones treballadores.

Nosaltres –no podia ser d'una altra manera– defensem els principis cooperatius, com són l'adhesió voluntària, la gestió democràtica, la participació, l'autonomia i la independència. Cap d'aquests principis sembla tenir sentit per als polítics que han decidit no escoltar-nos i aprovar la modificació de la llei. Hi ha moltes persones que hem treballat contrarellotge en una proposta alternativa i consensuada, però no se'ns ha escoltat, com no se'ns va consultar prèviament. Ens han imposat una modificació de la llei que vulnera els principis cooperatius, menysté el moviment cooperatiu i menysprea tots els esforços que s'han fet per intentar arribar a un acord.

Som conscients que des del moviment cooperatiu no hem estat capaços de fer prevaler la nostra visió. Ens ha mancat la força per fer sentir la nostra veu i per tombar aquesta nefasta modificació de la llei.

Alguna cosa haurà de canviar perquè el sentit comú s'imposi.

Ara estem parlant de les càrnies, però més endavant poden ser altres sectors els que es trobin en situacions similars. Res no resoldrem si tant des de l'Administració com des dels organismes de defensa del cooperativisme no treballem conjuntament per defensar els principis i els valors del cooperativisme i aconseguir una societat més justa i lliure del treball esclau.

COOPERATIVISME A TONA

Tal com vam anunciar a la revista 406, de febrer, el passat dijous 9 de març al vespre va tenir lloc la primera lliçó sobre «Cooperativisme i economia social i solidària», a càrrec de Xavier Palos, president de la Fundació Roca Galès. L'acció formativa va tenir lloc als locals de la cooperativa El Fènix de Tona, amb el seu propi patrocini procedent del fons de formació de l'esmentada cooperativa.

Xavier Palos, molt didàctic, a més de la seva argumentació, va respondre totes les preguntes que el públic assistent li va formular durant el debat final. La sessió va ser enregistrada pel Canal TarOnja de Televisió.

DEBAT-CAFÈ: ELS EMPRIUS DEL COOPERATIVISME

Dins el cicle de debats/café «Els emprius del cooperativisme», el passat 16 de març va tenir lloc el segon debat/café, amb Ignasi Faura sobre l'economia social catalana, amb gran èxit de participació.

Amb la intenció de crear un espai de conversa i debat, on la reflexió sigui una eina de treball, per conèixer més el món cooperatiu i l'economia social en la història, el tercer debat/café tindrà lloc el dijous 4 de maig a les 16,30 h, sobre «La Barceloneta obrera i cooperativa», amb Emma Alarí i altres membres del col·lectiu Memòria Obrera de la Barceloneta (MOB), autors del llibre que amb el mateix títol edita La Ciutat Invisible dins la seva col·lecció Memòria cooperativa.

DONACIÓ AL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ COOPERATIVA

El 14 de març es va signar l'acord de donació gratuïta d'un conjunt de documents per part d'Armand Vilaplana, fundador de la Federació de Societats Anònimes Laborals de Catalunya (FESALC) i activista de l'economia social, al centre de Documentació Cooperativa de la Fundació Roca Galès. En concret es tracta de sis caixes d'arxiu, amb documentació dels anys 70 del segle passat procedents de Caixa de Crèdit Mutual Societat Cooperativa, USLC i CCOO, entre d'altres.

El donant considera necessària la donació al Centre de Documentació Cooperativa per posar la documentació a l'abast de la ciutadania, pel seu valor informatiu, històric i cultural, així com afavorir la seva preservació i divulgació. També va cedir-ne els drets als Centre de Documentació Cooperativa per facilitar-ne la utilització, i autoritza la realització dels treballs previs d'anàlisi dels continguts i descripció.

La donació només queda condicionada al compliment per part del Centre de Documentació Cooperativa de la Fundació Roca Galès de custodiar i preservar els documents, obrir-los a la consulta a qualsevol persona estudiant o interessada pel tema, identificar-los amb el títol, catalogar-los i enregistrar-los al Fons Històric del Centre de Documentació Cooperativa.

EL PRESIDENT DE TURÍNGIA S'INTERESSA PEL COOPERATIVISME

El passat divendres 17 de març, la Xarxa d'Economia Solidària (XES) va rebre la visita del president del govern de l'estat alemany de Turíngia, Bodo Ramelow, per intercanviar punts de vista sobre cooperativisme. Amb motiu de la seva visita a Catalunya, el president va explicitar el seu interès a conèixer la cooperativa Som Energia i les organitzacions que treballen per fomentar l'economia solidària al nostre país, iniciatives que considera que poden servir de model per impulsar noves polítiques a Turíngia.

Diverses membres de la XES van assistir a aquest espai de trobada materialitzat en una conversa distesa al local del Grup Ecos Bailèn, en què també es va convidar a participar Pep Puig com a representant de Som Energia i Gustavo Duch, de la revista *Sobirania alimentària*.

Durant la conversa es van trobar paral·lelismes pel que fa a l'evolució del moviment cooperatiu en els darrers 100 anys (frenat a Alemanya per la Segona Guerra Mundial i al nostre país per la dictadura franquista) i a la seva revifalla en les darreres dècades. Cal destacar especialment un dels temes de consens sobre el qual es va reflexionar: la importància que les cooperatives tinguin present promoure els seus objectius de transformació social per construir una economia al servei de les persones.

Convocatòria del Premi al millor treball final de grau de la UVIC

Amb l'objectiu d'impulsar la realització de treballs de final de grau (TFG) sobre aspectes relacionats amb el cooperativisme i les metodologies d'educació i d'aprenentatge cooperatiu, la Fundació Roca Galès, de la mà de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes de la Universitat de Vic, convoquen el Premi al millor treball de final de grau sobre cooperativisme (TFGCOOP).

Amb la idea d'aprofitar els treballs de bona qualitat dels alumnes de la Facultat, aquest Premi s'obre a la presentació dels TFG elaborats per estudiants de la Universitat de Vic que versin sobre cooperativisme, i metodologies d'educació i aprenentatge cooperatiu, preferentment basats casos reals i que, per la seva importància, originalitat, implicacions o aportacions, mereixin ser reconeguts especialment. Els TFG han d'haver estat supervisats per un professor de la Facultat.

El període de presentació de les candidatures és obert fins al 15 de setembre de 2017 i la dotació econòmica és de 500 euros.

Aquesta convocatòria a la Universitat de Vic s'afegeix a les ja existents de Premis al millor treball de final de grau de la Facultat de Dret i Economia de la Universitat de Lleida i la Càtedra URV d'Emprenedoria i de Creació d'Empreses (CÀTEDRA) de la Universitat Rovira i Virgili.

Més info:

www.rocagales.cat/premis/frg-tfg

#TFGCOOP

Convocatòria dels PREMIS FUNDACIÓ ROCA GALES 2017

La Fundació Roca Galès (FRG) convoca l'edició dels Premis Fundació Roca Galès 2017 per reconèixer públicament la important tasca social que desenvolupen les entitats i empreses de l'economia social i solidària a Catalunya.

Aquests guardons estan pensats per premiar els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure el cooperativisme, el respecte pel medi ambient i el benestar social, en les diverses categories:

- Cooperativisme, economia social i solidària: **Premi Jacint Dunyó**
- Protecció del medi ambient, l'educació ambiental i la sostenibilitat: **Premi Albert Pérez-Bastardas**
- Benestar social: **Premi Benet Vigo**

Els guardonats seran escollits per un jurat, entre la selecció de persones, entitats i empreses presentades a través del formulari que trobareu a: **www.rocagales.cat/premis/premis-frg**

Us podeu presentar en nom propi o bé en nom de tercers, a través del formulari, fins al 23 d'abril de 2017.

L'acte de lliurament tindrà lloc el **divendres 19 de maig**, a la Sala Oriol Bohigas de l'Ateneu Barcelonès (c. Canuda, 6 de Barcelona), a les 18 hores.

L'ASSEMBLEA, UNA OBRA DE TEATRE COOPERATIU

Una crítica de Ricard Pedreira

Les cooperatives El Timbal i Coop de Mà juntament amb e(espai en construcció van presentar la primera obra de teatre sobre cooperatives en català –que sapiguem– el passat 10 de març, a la Sala Harmonia del recinte Fabra i Coats de Barcelona.

Una multinacional xinesa vol comprar una cooperativa de gestió de residus del port de Barcelona. Ofereixen diners, molts, per a cada un dels socis per les seves participacions en la cooperativa. El conflicte està servit. Una assemblea, amb tots els socis/espectadors, haurà de decidir el futur. «A través dels personatges i de la història de la cooperativa, entendrem que per a uns és una oportunitat d'or, per a altres és una amenaça i una traïció als seus principis», diu el fullet de mà.

El guió té moments d'humor en què els personatges amb la seva actuació porten al públic situacions quasi absurdes. També hi ha pinzellades de tragèdia, ja que el treball i la il·lusió esmerçats en la posada en marxa i altres conflictes que no desvetllarem, contraposa visions diferents per parts dels treballadors. Els conflictes entre el capital i el treball estan molt aconseguits, tal com passa en la realitat cooperativa actual.

L'obra està muntada amb els mitjans imprescindibles que la presenten de forma molt conceptual, incloent-hi el vestuari i els

moviments dels actors, que mantenen l'interès fins al final, tant per l'argument com pel treball dels actors i del director, que és molt complet. Si haguéssim de trobar paral·lelismes, diríem que a l'empresa cooperativa Ecotècnia, d'aerogeneradors, li va passar el mateix, amb l'empresa francesa Alstom. Al final van vendre...

Faríem, però, uns suggeriments. Hi ha parts del llenguatge que és per a «coneixedors» (subjectivitat del disseny, les condicions objectives, la universitat...); si realment es vol una obra de divulgació i d'extensió per a escoles, es podria millorar. Si es vol usar en presentacions de cooperatives, la obra és una mica llarga. Amb col·loqui, dues hores. Preparar unes píndoles de 20 minuts la farien potser més atractiva.

Els canvis de personatges, que n'hi ha molts i tenen molta gràcia, podrien ser més explícits. Tant el vestuari com els tons de veu (amb excepcions) podrien ser més extrems. El mobiliari, que és mínim, podria ser més «usat». Les cooperatives sovint són empreses que tenen pocs mitjans, sobretot quan comencen, i li donaria un patina de més veritat. Finalment si és una assemblea, es podria millorar la interacció amb el públic. Fer-lo col·laborar amb preguntes i qüestions (potser ja preparades) o no...

PRINCIPIS COOPERATIUS I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

El passat 2016, s'han constituït un gran nombre de cooperatives, a Catalunya, i, com a conseqüència de la situació econòmica que vivim i la gran quantitat de reptes que la societat té al davant, sembla que aquesta pot ser la tendència per als propers anys. A més, les cooperatives veteranes també han sofert la cruesa de la situació econòmica, la qual cosa ha malmès algunes de les normes bàsiques arrelades al nostre funcionament.

Per tot això, considerem que és un bon moment per fer una reflexió sobre els principis cooperatius i els objectius de desenvolupament sostenible que van portar l'ACI a elegir com a lema del 2016 "El poder d'actuar per un futur sostenible": futur sostenible econòmicament, per suposat, però també com a mitjà per a la sostenibilitat social i de l'entorn mediambiental.

Les cooperatives diem que som empreses de persones perquè aquestes són l'element fonamental per fer l'activitat empresarial, en això rauen els nostres principis i valors, els quals desenvolupem conjuntament amb la sostenibilitat.

Fer desaparèixer la pobresa i posar fi a la fam, juntament amb la promoció de l'agricultura sostenible i del benestar per a totes les persones garantint-los-hi una vida sana, són objectius que no es poden endarrerir més. Com tampoc podem endarrerir els relatius a garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat que, juntament amb la consecució de la igualtat de gènere, són molts dels valors de les cooperatives des del moment en què van néixer.

A través dels principis de lliure adhesió, gestió democràtica, formació i l'educació podem apropar-nos a fer realitat aquests objectius, però sempre hem de pensar en quins mecanismes desenvolupem en les nostres organitzacions per aconseguir aquests tres principis, perquè no és una cosa que puguem assolir pel sol fet de dir-nos cooperativa.

A més, si volem seguir vivint en aquest planeta, l'hem de cuidar. El cooperativisme també incorpora objectius mediambientals, pensant en l'interès per la comunitat des de la vessant col·lectiva. Tanmateix, des de la vessant d'individus hem de tenir present que tenir cura del medi ambient millora la nostra salut, ens permet tenir una major qualitat de vida i, alhora, permet deixar, als nostres fills, un món on podran guanyar-se una vida digna.

El cooperativisme, de forma natural, incorporem objectius com el de garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament, l'accés a una energia assequible i segura i la construcció

d'infraestructures fiables que permeti promoure una industrialització inclusiva, sostenible, que fomenti la innovació i combati el canvi climàtic i els seus efectes.

L'assoliment de tots aquests objectius humans, socials i mediambientals tindrà com a conseqüència un creixement econòmic sostenible que permetrà arribar a l'ocupació plena i productiva mitjançant la generació de treball digne per a tothom i, en primer lloc, a les cooperatives.

Estem obligats a garantir models de consum i de producció sostenibles, la qual cosa exigeix disposar de l'autonomia i independència necessària, per no ser governats per interessos aliens, que juntament amb la intercooperació, ens permetrà desenvolupar millor els objectius individuals de les cooperatives i assolir les exigències necessàries perquè les persones tinguem condicions de vida digne. Totes les persones han de poder accedir a l'habitatge i als serveis bàsics, ja que sinó és impossible parlar de sostenibilitat social. A més, les cooperatives defensem un treball amb remuneració digne, que ens ha de permetre assolir aquesta vida digna.

Aquests objectius, la majoria dels quals han format part tradicionalment del cooperativisme, són determinants per aconseguir societats pacífiques i inclusives, que proporcionin l'accés a la justícia per a totes les persones.

En la igualtat, la democràcia, la pau i el respecte al medi ambient, les cooperatives tenim un alt compromís amb la comunitat, que s'ha de fer palès.

Som plataforma tecnològica de Mobilitat compartida

Cooperativa de plataforma, economia col·laborativa, procomú, plataforma tecnològica... conceptes que intenten copsar les novetats de l'economia i l'empresa, un debat que tindrà encara molt recorregut. Mentrestant, allò que tenen claríssim a Som Mobilitat és que la seva és una cooperativa de consum, amb mòbil, però cooperativa.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Som Mobilitat (SM) és una cooperativa de consum sense ànim de lucre. Allò, però, que ha fet d'aquesta empresa un cas innovador i ja, encara en el bressol, de referència és ser un cas clar del que al món del cooperativisme es denomina, des de fa molt poc temps, cooperativa de plataforma i, en els àmbits tecnològics i del procomú, economia col·laborativa o, literalment, procomú.

La diferència és que el principal projecte, l'element que té més valor de la proposta en marxa, és el projecte tecnològic, una plataforma en xarxa que permet compartir vehicles a les persones que disposin del terminal (un mòbil) i l'accés com a sòcies. A més, els vehicles, de moment només cotxes (seran també moto i bicis), són elèctrics.

SM nasqué fa poc més de mig any a Mataró, el 16 de juny de 2016, amb 79 persones sòcies, que ja són 504, amb dret de veu i vot, copropietàries de la cooperativa. I encara el servei no ha començat a funcionar, està previst que ho faci a principis d'abril, a Mataró, amb 5 cotxes.

Parla clar, això, de la potencialitat del projecte i de les grans expectatives que genera. Sembla la marca dels nous projectes entorn a les noves tecnologies i xarxes socials. En aquest cas no era un vell garatge, però sí d'unes oficines de cotreball (*coworking*) en un espai autogestionat de Mataró, Can Fuguerolas, 4.000 m2 d'un antic taller, amb més de 20 entitats, entre les quals 2 co-

XAVIER MACIÀ

operatives de consum ecològic, una companyia de circ, artistes, imatge i un hort urbà.

La idea sorgí de la conversa d'un grup que compartia espai i, no per casualitat, tots associats a Som Energia: què cal fer per millorar la

“

«L'element de més valor de la proposta és el projecte tecnològic, una plataforma en xarxa per compartir vehicles amb qui disposi d'un mòbil i l'accés com a sòcies.»

mobilitat? «Identificats amb els conceptes "Som" i "cooperativa de consum"», explica l'Arnau Vilar-dell, coordinador i membre del grup inicial, «tots havíem fet el pas cap a una energia renovable, però el consum més gran d'energia que fa una persona, i l'impacte més perjudicial és amb això també. Així, un grup de gent que ens trobem per l'activitat en economia social i pel *roce* i *cari-nyo* que tens amb la gent, i amb voluntat de transformar, decidim anar endavant».

L'objectiu bàsic és «molt genèric i ambiciós»: oferir serveis i productes per a una mobilitat sostenible. Però en aquests pocs mesos el projecte s'ha anat concretant en una proposta de «mobilitat elèctrica compartida»: compartir cotxes, bicis, furgonetes... però compartir, primer i bàsicament, entre veïns del mateix barri o ciutat. La xarxa es pot fer molt gran, «té potencial per créixer molt», però plantegen sense matisos que «la base ha de ser sempre de nuclis territorials de sòcies que decideixen sobre la seva mobilitat».

Socis de Som Mobilitat a la presentació del primer vehicle de la cooperativa. Mataró, desembre 2016.

Després, conegueren dos casos a Europa. A Suïssa, Mobility Société Coopérative, amb més de 100.000 usuaris i més de 1.400 punts d'aparcament de fins a 15 cotxes de tot tipus (ara fan la transició als elèctrics); tota la gestió es fa pel mòbil.

«Els aparcaments de proximitat d'aquest model és el que somiem», declara entusiasta l'Arnau, geògraf i gestor cultural, «ens imaginem aparcaments als barris, comunitats de socis amb vehicles compartits».

L'altre cas és Partago, a la ciutat de Gant, Bèlgica, pionera en la mobilitat elèctrica compartida. Només 270 socis, amb 8 cotxes, però amb una plataforma tecnològica ja pensada pel vehicle elèctric, que permet llegir bateria i estat general del cotxe.

Amb Partago s'ha arribat a un acord de col·laboració i ja comparteixen l'eina. L'acord, explica l'Arnau, que actualment és un dels dos coordinadors de tot el projecte, està oberta a altres cooperatives. «Volem que sigui molt vàlida, atractiva, tant com les de les empreses que paguen milions d'euros. Però nosaltres anem

construint en xarxa». Hi ha tres cooperatives més que s'hi volen sumar: una de Mallorca, E-cotxe; una altra holandesa, Lochem Energie, i la belga Courent d'Air. A l'Estat espanyol han parlat amb Avancar i Social-car; res més, el model és diferent.

Amb aportacions pròpies compraren un primer vehicle, fa uns 2 mesos, amb el qual han treballat i provat la tecnologia, la connexió amb la plataforma. Els 4 cotxes nous s'han comprat amb aportacions/préstec de socis, amb un rendiment de 3% a 5 anys. Amb una campanya de micromecenatge, a través de Goteo, aconseguiren 22.800 euros per finançar la plataforma tecnològica.

Aquest ràpid creixement entorn a la definició i construcció del projecte s'explica, segons l'Arnau, com a conseqüència de la pertinença de la gent del nucli promotor a xarxes d'intercooperació, a Som Energia, Som Connexió i altres. La primera convocatòria oberta i constitutiva de SM reuní 79 persones. Hi havia gent de Mataró, però també de Girona, Montcada, Barcelona, Olot i altres ciutats. «Hi ha un perfil de gent preocupada i que vol fer coses, algunes del cooperativisme, altres del món de l'ecologia; totes volen fer coses per canviar la realitat, i aquesta proposta és atractiva». Tant és així que encara i sense cotxe el nombre de socis ja arriba als 504.

En una primera fase els cotxes estaran al carrer. Amb la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró, que tenen espais i locals, busquen una ubicació per als vehicles. Però l'objectiu és establir punts de càrrega i d'aparcament fixos. S'està parlant també amb l'Ajuntament, molt interessat en la proposta.

Pensant el creixement, a SM tenen clar que no volen ser un negoci ni esdevenir empresa mercantil, tot i que la mobilitat elèctrica és molt cara i necessita una inversió gran. A Barcelona i Madrid ja hi ha empreses que duen a terme una activitat semblant, amb inversions milionàries des de dalt, amb estructures molt fortes, materials i humanes. «Aquest és un model per construir

“**«La cooperativa neix en un espai autogestionat on viuen més de 20 entitats, cooperatives de consum, companyia de circ, un hort...»**

mobilitat alternativa, però no és el nostre», sentència l'Arnau.

A l'hora de comprar la flota de vehicles, SM ha optat per dues vies: capitalització amb aportacions, micromecenatge i altres, per construir una flota pròpia. L'altra: que els socis interessats, d'acord amb la necessitat i compatibilitat, puguin comprar el cotxe, amb ajuda de la cooperativa, i compartir-lo quan no el facin servir. «Generem un híbrid entre flota pròpia i cotxes de socis».

En tot cas, «estem construint la cooperativa des de baix; som els socis consumidors que fem una aposta. Allà on hagi un grup de socis que tinguin interès, sigui d'una o altra manera, es poden anar construint els estacionaments de barri. És una lògica totalment col·laborativa, o p2p, aquest intercanvi entre socis és p2p 100%, és el nostre model».

Tot plegat, sense perdre la perspectiva internacional. Han participat en la construcció del primer grup de mobilitat compartida d'Europa, de la mà de RESCOOP (entitat que agrupa més de mil Som Energia de tota Europa), «perquè ens imaginàvem que cada una d'aquestes productores i distribuïdores d'energies renovables algun dia tinguin un referent en mobilitat que enxarxats tecnològicament, puguem compartir cotxes gestionats amb una mateixa aplicació a tot Europa».

Reunió de treball amb RESCoop.eu per la constitució de la primera xarxa de cooperatives de mobilitat elèctrica compartida d'Europa, RESCoop Mobility, Utrecht (Holanda) el setembre 2016

Montse Pallarés
@montpallares

Un personatge històric que voldries conèixer:
Per què històric?

Una lectura imprescindible:
Josep Fontana: *Por el bien del Imperio. Una historia del mundo desde 1945*. Pasado&Presente. Barcelona, 2011.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Ho segueixo poc.

No podries viure sense:
Llegir i escriure per ajudar a pensar, i pensar per ajudar a llegir i escriure.

Encara tens pendent: Ha, ha, ha. Cinquanta coses: des d'ordenar l'arxiu per trobar les coses amb més rapidesa fins a viatjar per comparar i entendre velles i noves realitats...

El cooperativisme és: un mitjà economicosocial potent de present i de futur, que mig despert mig endormiscat, es va obrint camí.

La teoria i la pràctica del cooperativisme

M.P.

Antoni Gavalda (Vallmoll, 1950) és membre del Patronat de la Fundació Roca Galès i director de la col·lecció «Cooperativistes Catalans», editada per aquesta Fundació juntament amb Cossetània. És doctor en Geografia i Història i professor titular de Didàctica de les Ciències Socials de la Universitat Rovira i Virgili. La seva recerca s'ha orientat, des dels inicis de la seva tesi doctoral, tant en l'associacionisme agrari i la història dels moviments socials com en la didàctica de les Ciències Socials.

“

**«Fins fa poc
l'ensenyament
no donava a
la cooperació
el valor que
posseeix»**

*Un dels darrers llibres que has coordinat és **El treball cooperatiu. Una estratègia per ensenyar i aprendre des de les ciències socials**, adreçat a treballar les ciències socials a les escoles a partir de la cooperació. Podem dir que en aquest llibre hi ha dos dels pilars de la teva carrera professional, el cooperativisme i la recerca en la didàctica de les ciències socials. Com sorgeix la idea de fer un llibre com aquest? A quines necessitats respon? Quina n'és la utilitat? N'heu rebut ja alguna mena de **feed-back**?*

Un llibre no sorgeix mai del no-res, mai. Hi ha una trajectòria al darrere, que acostuma a ser llarga. Per mi la cooperació és una cosa viscuda, familiar. El meu pare hi ha estat involucrat treballant 25 anys a un magatzem cooperatiu. Provinc d'una comarca molt cooperativa en temàtica agrària. Per tal d'arrodonir-ho, estudiant Geografia a la UB el mestre geògraf i didacte Enric Lluch va ser qui em va fer entrar en una recerca del tema.

La idea d'escriure el llibre, punt culminant de la investigació d'un equip, es deu a la necessitat d'oferir eines als professors, per al treball en l'ensenyament primari i universitari. Sorgeix des de la URV conjuntament amb la UVIC, bescanviant informació i inquietuds. I és llavors quan ens endinsem amb el volum, editat pels dos serveis de publicacions.

Partim de la base del que estem fent i del futur que volem. Creiem que el treball cooperatiu ha d'arrelar des de la base o no serà. Això vol dir activar-lo des d'edats primerenques. Està demostrat que els primers anys de l'alumne, aquest interioritza allò que està fent i sobretot com ho treballa, i que la manera d'aprendre el marcarà. Si el que prima en el seu aprenentatge és el treball individual, a vegades descarnadament competitiu, a aquest alumne ja adult li costarà participar del treball col·laboratiu, d'autoajuda. Entenem, per tant, que cal solidificar una sèrie de valors.

Parcialment, per tant, el llibre respon a unes necessitats de la mateixa societat, de la qual l'escola és una part. En determinats països el treball escolar pivota entre compartit i individual. Es procura que tots avancin, cadascú dins de les seves possibilitats, i no només que ho facin uns quants. Si això proporciona rèdit, cal reconvertir l'ensenyament. De fet els currículums ja animen d'activar la cooperació, però una cosa és dir-ho i l'altra practicar-ho.

El llibre l'hem escrit, doncs, per ajudar els mestres a actuar, a través d'unes estratègies, buscant què l'alumne aprengui i que percebi els avantatges de treballar en equip, de forma real, amb l'objectiu de desterrar la perversió que un treballa i dos o tres miren. Talment, el treball cooperatiu a l'aula no subestima gens el treball individual, ans al contrari, ja que sense un bon treball personal no hi pot haver treball cooperatiu.

Respecte la utilitat se'n podria parlar i molt. Utilitat és quan d'una acció escolar en traiem un profit. Així, entenem que sense haver practicat la cooperació és difícil que surtin cooperadors, en el terme del que significa l'expressió. No ens enganyem: traslladant-ho al món productiu, quantes cooperatives hem vist trontollar per no tenir clar que vol dir ser cooperador? De fet un cooperador es forma cooperant en reflexió, no pas amb legislació de BOE i de DOGC, ni de lleis de cooperatives.

I en aquesta línia? Per què penseu que el cooperativisme és important per ensenyar i aprendre? Què aporta el cooperativisme a la didàctica de les ciències i a la didàctica en general?

Sense la cooperació la humanitat segurament no existiria. D'exemples de cooperació antics n'hi ha amb escreix. Uns exemples: el pagès *tornajorns*, en autoajuda solidària amb un altre, o l'aiguader que repartia l'aigua per regar d'un rec comunitari fent tandes horàries, comportant que a tothom algun cop li toqués franges nocturnes i festives, etc. De fet, sempre es posa l'exemple de Rochdale com a iniciadors, no recordant massa que un dels principis cooperatius va ser el de la formació, tant la interna dels mateixos associats per enfortir el moviment, com l'externa dels que no n'eren, per mostrar-los una nova filosofia.

Si això ho traspassem a l'escola, convindrem que treballar cooperativament no s'aprèn per intuïció o donant una lliçó sobre el tema. Un no neix amb els valors de la cooperació assumits. D'aquí ve que les ciències socials sigui una àrea per aju-

dar a formar-se en la cooperació i a poder aplicar-la, perquè fomenta l'esperit crític i l'argumentació, aspectes bàsics per una cooperació de futur.

La cooperació a l'ensenyament activa molts referents, que convenientment practicats són essencials per un aprenentatge eficaç. Des de les ciències socials aporta aprendre a valorar les idees divergents, a desterrar les veritats absolutes, a la necessitat de diàleg per arribar a consensos, a la llibertat per poder opinar i decidir, a assumir la responsabilitat per la participació, al domini de l'autocontrol en la paraula per expressar les idees precises, a donar opinió per poder argumentar amb qualitat, a la necessitat de saber per poder decidir amb més fonament, a la comprensió de nocions politicoeconòmiques que li permetin entendre la societat per poder avaluar processos, etc. Treballar de forma cooperativa, en definitiva, enriqueix la persona.

“

«Creiem que el treball cooperatiu ha d'arrelar des de la base o no serà.»

Per què penseu que el cooperativisme és un valor a redescobrir? Vol dir això que és una cosa que s'ha oblidat? Per què l'hem de rescatar? Per a qui?

La cooperació és innata en els éssers vius. Fins fa poc l'ensenyament no li donava el valor que posseeix ni el significat que atresora. Els programes d'aprenentatge es basaven sobretot en el creixement individual i no en el del grup. La cooperació busca que l'aprenentatge sigui grupal des de la individualitat, que allò que un té més facilitat per assolir-ho serveixi d'ajuda per als altres, en definitiva que el benefici del saber s'universalitzi.

Si l'escola ha de formar ciutadans pel futur cal que ho faci a partir del compromís ètic individual i amb valors d'autoajuda per créixer com a persona sociable. El dilema és traslladar aquest concepte social a l'escola, i per això calen professionals preparats, que ho practiquin ells amb regularitat, i que sàpiguen traslladar-ho a la ciutadania, amb convenciment.

Redescobrir significa que per a una societat més justa i per tant més equitativa, s'ha de baixar del pedestal dels lideratges que ho donaven tot fet, i partir d'un pensament lliure, franc i creatiu, compartit. Que no es quedi amb la frase bonica, sinó que s'analitzin els rerefons de les situacions. Per aconseguir-ho cal redescobrir el significat de la cooperació procurant ensenyar i aprendre amb generositat.

Un altre dels temes clau de la teva recerca és la col·lectivització. Aquest darrer any has tret dos llibres sobre el tema: *La col·lectivització agrària a l'Alt Camp (1936-1939)* i *Fam de pa i de terra. La col·lectivització agrària a Catalunya. De quina manera diries que estan connectades aquestes dues branques d'estudi en el teu imaginari (col·lectivització agrària i cooperativisme)? Per què la col·lectivització? Què fa d'això un tema interessant? Què podem aprendre sobre aquests fets?*

Aquest és un tema històric que té a veure també amb la forta o feble estructura local de la cooperació. El col·lectivisme a la guerra s'instal·là a molts pobles del país, amb diferències ostensibles. Sense ànim de generalitzar i amb les diverses variables locals, pot dir-se que les poblacions que tenien una bona base cooperativa – entenguis una cooperativa d'anys –, la col·lectivització de terres, tot i ser traumàtica, va respectar molt la propietat i fins va ser ordenada. Cert que s'agafaren terres, però amb la vista posada amb la d'aquells que en tenien de sobres, que no la treballaven amb les seves pròpies mans i que sovint no vivien al mateix poble, o amb la d'aquells altres que es consideraven enemics del nou règim. Aplicaren el criteri de lliure entrada i sortida, igual que a una cooperativa. No va ser el cas de les col·lectivitats en municipis amb base cooperativa feble o en zones on passaren les primeres forces de xoc per parer el cop d'estat a l'Aragó. Amb escassa base cooperativa obligaren a pagesos a entrar-hi, o arrabassaren terres i collites sense la voluntat dels pagesos afectats. Talment, la col·lectivització demostrà que hi havia tants cooperadors autèntics per dur-la a terme com arribistes que hi entraren per pura supervivència.

MICAELA CHALME

PIONERA DEL
FEMINISME
COOPERATIVISTA

Ivan Miró i Acedo
@ivan_sants

ATA,

Micaela Chalmeta, dreta, amb Joan Coloma a l'esquerra. Empar Coloma i Bruno Ginestà, asseguts. La fotografia és en motiu de la seva boda de Tolosa el 1915. Noia i nen, desconeguts. Chalmeta i Coloma viatjaren des de Barcelona.

Nascuda el 1858, possiblement a València, i morta el 1951 a l'exili francès de Nogent-sur-Marne¹, Micaela Chalmeta és una figura singular, que destaca amb força pròpia tant en la història del cooperativisme català com en la del feminisme de tall socialista. De fet, a partir de l'itinerari existencial i polític de Chalmeta, amb la seva participació en el moviment obrer català de finals del XIX i inicis del XX, per les seves aportacions teòriques i militants, Chalmeta se'ns presenta com la pionera d'una intersecció que ella mateixa, l'any 1933, denominà com a *feminisme cooperatista*.²

«Amparo Martí», socialista

Per la seva biògrafa, Montserrat Duch, coneixem la trajectòria política de Chalmeta, militant a les files del petit socialisme català d'inicis del segle XX. Dona proletària («no pertanyo a la classe de la gent ben nodrida») fou redactora –sota el nom d'Amparo Martí– de La Guerra Social, òrgan de la Federació Socialista Catalana del PSOE, entre 1891 i 1903. També escriví a *La Internacional*, setmanari editat el 1908, a *La Justicia Social*, en la secció «Conversaciones femenino-obreras», entre 1910 i 1916 i al setmanari madrileny *Vida Socialista*. Duch també recull l'empremta de Chalmeta en la propagació del socialisme en mítings i conferències: a Reus el 1910, a Sitges el 1913 o a Sant Hipòlit de Voltegrà el 1914 amb Andreu Nin, on Chalmeta exigia millors condicions laborals i denunciava l'explotació infantil a les fàbriques. L'activisme li motivà el menyspreu sexualitzat de les oligarquies, com quan el Cercle d'Obrers Catòlics de Lluçmajor, de Mallorca, la definí després d'un míting el 1912 com a «veya, lletja, morena, no gaire ben gerbada».

En coherència, la militància socialista de Chalmeta ja es forjava indissociable amb el feminisme, de forma similar a la valenciana Maria Cambrils Sendra. Així, Chalmeta impulsà l'Agrupació Feminista Socialista de Barcelona el 1911, per «arti-

cular els interessos entre homes i dones en la lluita pel socialisme» i defensar la incorporació de les dones al treball remunerat, el sufragi femení, el matrimoni civil, les unions de fet i el dret al divorci. Chalmeta, a més, fou activista de carrer i barricada. De posicionaments anticlericals i antimilitaristes, se sumà a la vaga general revolucionària de 1909 (la Setmana Tràgica) i el 1918 participà en les vagues i motins femenins contra l'encariment dels aliments i l'atur durant la Primera Guerra Mundial. Albert Pérez Baró recorda «les manifestacions de desocupats i de dones que assaltaven les botigues, capitanejades per Empar Martí, que es féu cèlebre en aquella època –i sota el nom de la qual s'amagava la forta personalitat cooperativista de Micaela Chalmeta».³

Feminisme a les cooperatives

L'acció cooperativista de Chalmeta s'inicià el 1904 amb la creació de la cooperativa de consum L'Economia Social, al barri barceloní d'Hostafrancs, amb el seu marit Joan Coloma. La petita cooperativa girà entorn la nissaga dels Coloma Chalmeta, i allí donaren les primeres passes cooperativistes els fills de la parella: Joan, Francesc (mort el 1919) i Empar, que protagonitzarien la següent generació de cooperativistes barcelonins. Chalmeta quedà vídua el 1921, la cooperativa desaparegué el 1925 i la família traslladà la seva participació a la cooperativa sant-seneca Model del Segle XX.⁴

No obstant això, on destacà Chalmeta fou a la secció de Propaganda de la Federació de Cooperatives de Catalunya, participant en mítings, escrivint a les pàgines d'*Acción Cooperatista* i sobretot en el moviment que lluità per conquistar els drets polítics de les dones a les cooperatives: l'Agrupació Femenina de Propaganda Cooperatista (AFPC). Tal com rescata Jason Garner, la participació política i social de les dones es veié afavorida per l'arribada de la Segona República, que també sac-

1. Les dates de naixement i mort les devem a Manuel Periañez Ginestà, fill de Marina Ginestà i besnet de Micaela Chalmeta. La «pista valenciana» la suggereix la biògrafa de Chalmeta, Montserrat Duch, pel lloc de naixement dels seus fills. I el besnet de Chalmeta la corrobora a partir d'unes notes manuscrites del seu tiet, Albert Ginestà Coloma.

2. CHALMETA, M. (1933) «Al asociarse las cooperadoras», *Acción Cooperatista*, 4 d'agost de 1933.

3. DUCH, M. (2009) *Micaela Chalmeta*, «Cooperativistes Catalans», Cossetània-Fundació Roca i Galès, Valls-Barcelona.

4. DALMAU, M.; MIRÓ, I. (2010) *Les cooperatives obreres de Sants. Autogestió proletària en un barri de Barcelona (1870-1939)*, La Ciutat Invisible, Barcelona.

sejà el cooperativisme català: la primera Agrupació Feminista va ser constituïda a la Cooperativa La Moral de Badalona el 1931, i poc després –el 20 març del 1932– es constituïa formalment l'AFPC. La primera junta fou presidida per Maria Palomera, caixera de La Dignidad, i en formà part destacada Micaela Chalmeta.⁵

Les dones de l'Agrupació es definien com a «obreres de la fàbrica, del despatx, del taller, del treball a domicili o subjectes a les tasques del treball domèstic». Fins aleshores, en l'ascens de les cooperatives obreres, havien «ajutat l'home com a compradores», però a partir d'aquell moment s'haurien de trencar totes les barreres. Crearen grups (femenins o feministes, segons cada cooperativa) en una dotzena d'entitats barcelonines i a Sabadell, Rubí, Sallent, Gironella o Cornellà. Batallaren perquè les dones fossin sòcies directes i poguessin participar a les Juntes, realitzaren campanyes contra la guerra, crearen colònies infantils i a partir de 1936, recaptaren fons i tingueren cura de ferits i orfes. Per a l'AFPC, Chalmeta traduï de l'anglès –també parlava francès– *El poder de la cesta de la compra*, d'Honora Enfield, de la Internacional de Cooperadores, i n'edità 14.000 exemplars. I participà de nombrosos actes arreu de Catalunya, sovint amb altres dones com Dolors Abelló o Maria Palomera, de la Unió Cooperatista Barcelonesa, el grup de dones de la qual també militava Chalmeta.

Matriarca d'una nissaga rebel

Als anys 30, Chalmeta, trencant el masclisme imperant, es convertí en un referent moral i intel·lectual del cooperativisme català, que reconeixia una vida dedicada a la pràctica i l'estudi del cooperativisme. El seu ascendent també es produí per l'acció dels fills: Joan Coloma Chalmeta fou, des de 1920 i fins la seva mort prematura el 1937, director d'*Acción Cooperatista*, i Empar Coloma Chalmeta, candidata comunista amb Lina Òdena a les municipals de Barcelona de 1934, fou dirigent de l'AFPC i amb la guerra integrà el Comitè Central d'Ajut als Refugiats.

Empar, a la vegada, tingué dos fills amb Bruno Ginestà, membre de la Cooperativa de Camiseria i Confecció i fins a gener de 1939 secretari del comitè d'enllaç CNT-UGT de Catalunya. Tal com declararen el 1949, quan des de l'exili demanaren la nacionalitat veneçolana, tingueren un fill i una

filla a Tolosa: Albert, nat el 10 de gener de 1916, i Marina, del 29 de gener de 1919. Albert fou detingut el 1933, acusat de repartir propaganda comunista, al seu domicili del carrer Borrell número 145, tercer pis. De Marina Ginestà, dos dies abans de la fotografia de l'hotel que la feu famosa, s'hi referia la premsa cooperativista el 19 de juliol del 36 com la *neta de Micaela*: «una nietecita suya, encima de un camión cargado con pan procedente de una de nuestras cooperativas, vigilaba, fusil en mano (un fusil tan alto como ella), custodiando la carga que con destino a los atletas de la Olimpiada le estaba confiada»⁶. El text precedia una crònica de Chalmeta, que amb 78 anys escrivia: «Farem guàrdia tota la nit, doncs es preveu un aixecament feixista de les tropes de Pedralbes i (del carrer) Tarragona».⁷

Amb la derrota republicana, Chalmeta romangué sola a Catalunya. El 1943 rebé l'ajut de les cooperatives catalanes, que alleujaren la seva precària situació pagant-li unes ulleres. El 1949 Empar, Marina i el seu fill Manuel Periañez Ginestà arribaren des d'Amèrica Llatina a França, per «rescatar Micaela del règim de Franco». Segons el seu besnet, «así llegó Micaela un día de 1950 a Prades, donde Marina se había juntado con el entorno catalán de Casals. Me acuerdo que iban diciendo que Micaela tenía 92 años. Murió un año mas tarde»⁸, el 1951, a la població de Nogent-sur-Marne. Fou, en paraules de Pere Gabriel, «una de les grans del moviment d'afirmació femenina de Catalunya».⁹

El feminisme cooperatista

Chalmeta entenia «l'antagonisme econòmic dels dos sexes» com un dels fenòmens de la lluita entre el capital i el treball que contribuïa a fer «més insostenible i dolorosa la situació de les classes assalariades». Uns homes i dones que, no obstant això, «al trobar en el capitalisme el veritable enemic», s'unien a la recerca de «la igualtat mitjançant la revolució social». En aquest procés d'igualació social i de gènere, Chalmeta incloïa el cooperativisme com un «potent mitjà» d'emancipació de la dona proletària, tant des del punt de vista material com «moral». Que la dona obrera participés en les cooperatives de consum era fonamental, perquè elles –per la divisió sexual del treball– tenien assignat el rol de compradores. Si les dones

ingressaven a les cooperatives, evitaven «deixar en mans d'intermediaris especuladors, acaparadors i comerciants» el proveïment obrer d'articles i béns de consum, tot deslliurant-se del «poder despòtic dels que s'apoderen de la riquesa social que creem amb el nostre treball i amb el nostre consum». Dins la cooperativa, amb la cooperadora associada a les seves companyes, es desplaçava part de l'activitat domèstica a l'àmbit col·lectiu, i s'iniciava una reflexió conjunta, no només sobre com afrontar els problemes econòmics amb la producció i el consum cooperativitzats, sinó que «al associar-se, les dones cooperadores donen el primer pas per interessar-se per aquests problemes i altres de caràcter polític i social». Si Chalmeta entenia la cooperació com «una arma per a assecar en el seu origen una de les fonts del capitalisme dominador», també entenia la cooperativa, pel que fa a les dones, com un espai de sociabilitat, instrucció i organització fora de l'àmbit domèstic que havia d'ajudar-les en la seva emancipació. La cooperativa havia de ser «l'embrí de la societat futura».

No obstant això, Chalmeta visqué gran part de la seva pràctica al bell mig d'un moviment –el cooperativisme obrer de consum català– que, des dels seus orígens i malgrat el seu esperit transformador, sofrí seixanta anys d'una paradoxa lacerant: mentre era sostingut materialment i quotidiana per la compra exercida per les dones, aquestes eren privades de drets polítics i excloses de la participació orgànica. La força moral i política de Chalmeta, la seva presència militant, serví de lideratge per a les noves generacions de dones cooperativistes que, al llarg de 1920 i 1930, s'organitzaren de forma autònoma i s'enfrontaren al patriarcat cooperatiu, tot aconseguint democratitzar i modernitzar les velles institucions populars d'abastiment i solidaritat obrera.

5. GARNER, J. (2009) «Dones cooperadores: l'Agrupació Femenina de Propaganda Cooperatista», *Cooperació Catalana*, 319, març de 2009.

6. MIRÓ, I. (2012) «Història d'una fotografia: més enllà de la memòria mediàtica», *Directa* 22/02/2012.

7. *Acción Cooperatista*, 31 de juliol de 1936.

8. Comunicació personal de M. Periañez a Ivan Miró per correu electrònic, 07/01/16.

9. GABRIEL, P. «Micaela Chalmeta –Amparo Martí, de Montserrat Duch», *Cooperació Catalana* 332.

Idomeni.

Vergonya

«...El sistema vomita hombres»

Las venas abiertas de América Latina

E. Galeano, 1971

Arnau Galí i Montiel

SARA MONTESINOS

Lesbos.

L'Orient Mitjà com a polvorí difícil d'explicar

Entendre el conflicte Sirià i tot el que passa geopolíticament a l'Orient Mitjà és complicat. Però ho és més si els ulls amb què ens ho mirem són europeus, occidentals i vivim en una relativa comoditat i una pau social que fa que el concepte «Estat» no es pretengui copsar en tota la seva magnitud.

Quan l'any 2003 el famós trio de les Açores va decidir envair l'Iraq, algú els va dir que «només» calia eliminar Saddam i dos dels seus fills, que la resta ni tocar-ho. Un estat no és res que es construeixi de la nit al dia. Una institució d'aquesta envergadura tampoc se sosté «només» amb «democràcia». Els estats àrabs, amb totes les seves diferències entre ells són, sobretot, diferents a nosaltres. Cal remarcar aquest fet, i ho entronquem amb la primera frase, on diem que el nostre concepte de democràcia és, sobretot, el nostre. I si tu o jo ja l'entendem diferent, malgrat estar dins i formar part de la mateixa cultura, fins i tot microcultura

(la de l'economia cooperativa, per exemple), imagina't quin concepte es té de democràcia en un país on les fronteres han estat marcades amb tiralínies i per un imperi estranger fa tan sols un segle.

Els cinc fronts de Síria

A Síria sembla que hi ha cinc fronts. La primavera del 2011, un alçament popular i juvenil de l'estil del 15M va també acampar a les principals places de les ciutats més grans per reclamar més llibertat al govern panarabista i baasista, comandat per Bashar Al Assad. Oftalmòleg graduat a Londres, Bashar és fill de l'anterior president, mort l'any 2000, en una si més no curiosa dinastia presidencial (que hem de dir des de l'Estat monàrquic constitucionalista...?). La dinastia Al Assad és xiïta, com ho és la guerrilla libanesa Hezbollah, la facció armada Palestina de Hamas o l'Iran, l'únic país oficialment d'aquesta vessant de la religió musulmana. El xiisme és minoritari dins el món musulmà, la majoria són sunnites, com ho són la família reial saudita o com ho són, tam-

bé, les idees defensades pel DAESH o per Al Qaeda. Totes aquestes dades són per intentar fer-nos un mapa conceptual de per on van «els tiros», per desgràcia mai millor dit, en el complex puzzle de l'Orient Mitjà. La revolta fou reprimida amb violència desmesurada per l'exèrcit governamental i, en conseqüència, més gran fou la resposta popular i la resistència. Finalment, una part important de l'exèrcit governamental se subleva i des del 2013 Síria viu una guerra civil no oficial, esdevenint l'Exèrcit Sirià Lliure el segon front. Enmig del caos sorgeixen nombroses faccions armades o guerrilles locals, pagades per qui ho pot fer, que comencen a dominar certs espais de terreny enmig del caos. Algunes d'aquestes guerrilles juren lleialtat a Al Qaeda, sobretot en territori de majoria sunnita dins la mateixa Síria. El tercer front.

Mentrestant, al desfet Iraq, estat fallit des que els EUA no van fer cas als seus informants, el fenomen Daesh es comença a fer fort i escampar-se. Fruit d'una dubtosa i erràtica estratègia dels EUA iniciada el 2003 i mai conclosa,

grups d'insurgents i interessos geoes-tratègics oficialment desconeguts fan de l'Iraq el feu d'un poderós i fanàtic exèrcit, en forma de califat, que recorda els anys més crus del feixisme i el nazisme a Europa. I no en som alienes: el 75% de les armes del món han estat fabricades als Estats Units, Rússia, la Xina, França i Alemanya. Aquestes armes són les que permeten que passi el que passa a l'Orient Mitjà. Aquestes armes són les que obliguen la gent a fugir de casa seva. El Daesh no contempla fronteres i el govern d'Al Assad no les controla. És, doncs, un altre dels fronts. Finalment, al nord-est de Síria hi ha part d'una de les nacions sense estat més antigues del planeta: els kurds. El seu territori està fragmentant entre Turquia, Síria, l'Iraq i l'Iran, tot i que bona part de la seva població viu escampada pel món, molta d'ella establerta a Alemanya. En guerra permanent per la seva supervivència contra Turquia, el Daesh i el govern siria, i havent begut de fonts comunistes fins a la seva relativament recent evo-

tes de Lesbos, a tan sols 9 km de la costa turca (la província amb capital a Esmirna, a Turquia, ha estat durant molt de temps lloc de pas i tràfic de passatge), és escandalosa. Quan l'illa és plena, el govern grec, sol davant el drama, envia la gent cap a terra ferma i, d'allà, les que fugen de la guerra segueixen el seu camí cap a Macedònia, els Balcans i la volguda Europa. El camí cap a Bulgària és massa perillós. Alemanya és el destí preferit. Idomeni és, doncs, l'última estació de tren cap a la somiada prosperitat. A pocs quilòmetres d'allà, una benzinera fa de parada d'autobusos i taxis, parada que, a poc a poc i amb la saturació de la frontera, es converteix en fonda també. Pels volts de març de 2016 i de la mà de voluntàries catalanes i d'altres punts d'Europa neix el que va acabar sent l'últim camp lliure de persones en cerca de refugi al nord de Grècia.

La Comunitat Eko

Una trucada alerta un grup de catalanes que una flota de quatre autobusos plens de famílies acaben d'aturar-se a la benzinera d'Eko, a Polykastro. La situació a Idomeni és insostenible, tant per a la gent que hi malviu com per a les voluntàries que cerquen ser útils en el drama humà que estan vivint. Des de llavors, tota la xarxa activista de què disposen aquestes activistes a Catalunya es bolca a construir una escola, una ludoteca o un espai per a dones, i a coordinar-se amb altres iniciatives internacionals com la cuina comunitària i el centre d'atenció sanitària de 24 hores. I tot a demanda de i amb les persones que hi segueixen arribant. Perquè la solidaritat no s'entén com assistencialista, en aquesta comunitat, sinó que és el suport mutu el que teixeix les aliances, ara ja reconvertides en amistat. Desenes de persones, moltes provinents de Catalunya i d'altres parts de l'Estat i d'Europa fan d'Eko un oasi, una bombolla de llibertat enmig de l'Europa fortalesa que arrenca la infància de nens i nenes, el dret al treball a homes i dones, i la dignitat a persones que fugen de la barbàrie. Aquesta bombolla esclata el 13 de juny de 2016 quan 400 antiavalots de la policia grega irrompen de matinada a l'últim camp lliure del sud d'Europa. I el desallotgen.

Els camps militars

Com si no haguéssim après del passat, però aquesta vegada amb la complicitat d'importants ONG i institucions, les 1.200 persones que malviven a la benzinera són transportades a 70 km d'allà. De Polykastro a Vasilika, on unes granges d'aus abandonades fins aleshores foren condicionades a corre-cuita per convertir-se en el nou complex residencial per a qui fuig de la guerra. Així tracta Europa a qui demana asil. 320 tendes de lona, 40 lavabos químics, grava i pols, molta pols. LACNUR no es va preocupar si les condicions de vida de la gent millorarien al ser traslladada a «territori governamental oficial». I els primers dies, eren les voluntàries qui havien de traslladar la canalla amb febre a l'hospital a partir de les 5 de la tarda i els caps de setmana, ja que no hi havia assistència mèdica al camp militar en aquestes franges horàries. L'horari de l'equip mèdic a data d'avui segueix sent aquest.

EKO II

Treballar al camp militar és legitimar el que el govern grec, les autoritats europees i les grans ONG estaven fent, recordar el que van viure les nostres àvies a les platges d'Argelers i participar-hi no era una opció. Les voluntàries que havien aixecat Eko a l'estació de servei gaudint dels privilegis que el seu passaport els oferia van voler seguir a les que ja llavors eren les amigues i amics, els pares, mares, oncles i nebes que la guerra els havia ofert. I van trobar l'Alexandros, un grec jubilat amb una casa espaiosa i amb molt de terreny a 385 passes del camp militar de Vasilika. El 12 d'agost, dos mesos després del desallotjament d'Eko, s'inaugurava Eko II. L'escola, la cuina, la ludoteca, fins i tot un petit taller (molta gent s'estava quedant sense recursos, l'ONU només assumeix la manutenció bàsica) tornaven a estar en funcionament per a qui volgués fugir de les concertines i la vigilància militar del camp. Durant els mesos següents, desenes de persones han fet ús de l'espai fins que, a partir de l'octubre, i amb la parsimònia de l'administració a qui no li va la vida, dos autobusos per setmana s'han emportat a les famílies d'Eko cap a altres destinacions pels volts d'Atenes. Han millorat les seves condicions individuals i bàsiques, però han tren-

“

«El dret a demanar asil se'l guanya qui toca el territori on el vol demanar.»

lució cap al municipalisme llibertari, la regió de Rojava impulsa des de l'inici de la guerra a Síria un dels processos revolucionaris més interessants del món. És, doncs, el cinquè front.

Així doncs, desenes de milers de persones que fugen de la guerra i la misèria, tant de l'Orient Mitjà però també de l'Àfrica (a les illes gregues hi ha arribat gent d'Amèrica del Sud) opten per arribar a Europa via Turquia.

Grècia o un cul de sac

La ruta dels Balcans no té data d'inici, però l'estiu de 2015 l'arribada a les cos-

cat el que les feia estar vives: la comunitat. El fet comunitari, així com la salut mental i emocional, estan sent les grans oblidades d'aquest drama humà, el pitjor segons Metges Sense Fronteres, que ha viscut el món durant el segle XXI.

Ara, les desenes de famílies que van fer viure la Comunitat Eko s'estan i segueixen esperant pels voltants d'Atenes. En algun moment els arribarà un SMS al mòbil que els donarà data per l'entrevista que ha de resoldre el seu futur. A Eko II hi queden les infraestructures i una petita ONG anglesa que se'n fa càrrec, així com una part del projecte Eko que gestiona la cuina amb una cinquantena de persones en cerca de refugi, provinents de Macedònia, en una situació legal difícil d'explicar i justificar, també, per la comunitat internacional.

No hi ha manera de controlar qui realment ronda per Grècia; quantes famílies o quants menors no acompanyats, però si algú visita la turística Atenes se'n farà creus de la quantitat de persones que és capaç de vomitar la humanitat. Perquè un vòmit és desagradable, rebutjat per un organisme. I els centenars de menors afganesos, de joves iraquians, de famílies, nens i nenes kurdes, que romanen aturades a la malaguanyada terra on va néixer la democràcia són rebutjades, i a ulls de la hipòcrita Europa resulten desagradables.

Moltes han aconseguit arribar. Algunes a través del pitjor d'entre la malícia, les màfies, que fan negoci del dolor aliè. D'altres fent ús del que queda d'humà en la humanitat: la solidaritat. I és que ha estat constant el degoteig de desobediències que han intentat saltar les tanques i concertines, es diguin Lola, Mikel o Begoña, o les que, anònimament, ho han aconseguit.

La feina que els queda no és poca, quan arriben. Aprendre l'idioma, els costums o la cultura. I seguir esperant. Tot depèn de la decisió d'un estat *demofòbic* que té por a la diferència de llengua, cultura o la religió, i que no és capaç ni de complir amb les quotes obligades d'una Unió Europea que no obliga a res. El dret a demanar asil se'l guanya qui toca el territori on el vol demanar. Un dels principals problemes és aquest. I l'absurda i despietada lentitud de la burocràcia.

LES OPCIONS QUE LA UE DEIXA A LES PERSONES EN CERCA DE REFUGI

- Demanda d'asil a Grècia
- El retorn als països d'origen
- La reubicació amb familiars en tercers països
- Relocalització (trasllat per demanar l'asil) als estats membres de la UE

QUÈ PODEM FER DES DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA?

- Reforçar i participar de les accions desobedients en favor de les refugiades i migrades
- Assenyalar i participar en campanyes que evidencin la relació entre el capitalisme, l'imperialisme i la guerra
- Fer ús, teixir i enfortir aliances amb les iniciatives socials d'apoderament del col·lectiu nouvingut
- Consumir productes que no participin de l'espoli ni de la indústria d'armament, així com participar i fer ús de les finances ètiques i cooperatives

9 MESOS PASSEN VOLANT

Maria Ortí

COS cooperativa de salut
@COS_cooperativa

Viu el teu embaràs

No deixis per demà allò que puguis fer avui, l'embaràs no es recupera i nou mesos passen volant

La vida ens dona nou mesos de gestació. I per alguna cosa és! És el temps que cal perquè les nostres criatures madurin per poder mamar, respirar i sortir del cos de la mare, d'entre els seus ossos. És un temps just que no només permet la maduració de la criatura, sinó que permet també la maduració emocional de la dona i de la parella; el temps just per fer la metamorfosi cap a mare, cap a pare.

L'estat d'embaràs és un procés normal a la vida i al cos d'una dona.

Però també és molt complex. I és tant complex que ens agafa per sorpresa i gairebé no tenim temps d'anar descobrint i paladejant tots els canvis que es van succeint dia a dia.

Per mi l'embaràs és un moment de contemplació del cos, de gaudir-ne, d'explorar-lo. Temps d'obrir una nova mirada cap a una mateixa; temps d'establir un diàleg de pensaments, sentiments i tactes amb la nova persona que creix a la panxa. Temps per confiar en la fisiologia i la potència femenina, temps per apartar de la ment negativitats i pors.

Temps, en fi, per reflexionar com a mare, com a pare, com a parella... i per sentir-te en el teu nou lloc.

Normalment, com que durant aquests nou mesos continuem amb la nostra activitat habitual (i està bé que així sigui!) **no tenim temps de gaudir de tot allò que ens passa.** Els dies passen volant i a la nit queden estones rascades a la son per co-

municar-nos. Acostumem a tenir poca informació de la normalitat, les hormones, les emocions, les pors bones, l'instint, la logística, la sexualitat. I és habitual sentir-se sense referències, ja que és complicat tenir a prop a mares i pares criant i empatitzar amb ells, convivint-hi.

I com que fins que no ens hi trobem, no investiguem sobre el tema, durant aquests nou mesos ens posem a buscar informació, d'esponges mentals i recollint els pros i els contres de l'epidural, de l'oxi-

tocina, del tall del cordó, del massatge perineal... necessitem que ens expliquin com fer els exercicis de Kegel, i saber si hem de canviar en alguna cosa la nostra alimentació. Per no dir que ens comencem a plantejar temes com l'alletament, el collit, el xumet, les nits, els bressols de collit, les motxilles porta nadons, el biberó, les crisis d'alletament, la depressió postpart, la febre, les posicions pel part, la respiració, la vitamina K, la D... I és un no parar de barrejar temes! **I ens trobem prenent decisions sobre temes que tres mesos endarrere no sabies ni que existien.**

Durant la meua pràctica professional m'he trobat mares que m'expliquen que els van passar coses que no desitjaven, que no tenien prou informació i que el

postpart és una muntanya russa per a la dona i la seva parella, que sovint se senten desorientades pel sentir de cadascú.

Penso que aquest és un temps en què **és molt important la companyia i la informació, trobar grups de suport i ajuda,** no només al postpart, sinó també durant l'embaràs. I durant la criança, és clar!

És per això que **us recomano enormement participar en els grups d'acompanyament a l'embaràs, el part i la criança;** per tenir un temps de dedicació

exclusiva a la vostra panxa, al vostre cos, a tot allò que l'embaràs us mou. Un temps per anar-vos informant d'aquest procés natural que esteu vivint i de com podeu habitar-lo de manera més saludable. Un temps per plantejar-vos opcions de part i prendre les decisions des de la calma, amb certesa. Un temps, en fi, per sentir-vos acompanyades.

Recomano grups que us incloguin des de ben aviat, al quart o cinquè mes de gestació. Ja sé que en aquests moments encara esteu treballant i pensant que encara falta molt, però si la natura ens dona nou mesos de gestació és per aprofitar-los des del minut zero! D'aquesta manera el procés d'interiorització i canvi és més complet i caminem conjuntament en allò físic i en allò emocional.

A Cos, des de les diferents disciplines amb què treballem, t'oferim un acompanyament acurat, amorós i personalitzat durant tot el teu moment d'embaràs, postpart i criança. Perquè sabem que aquests nou mesos són un temps molt valuós... i perquè nou mesos, tu també ho saps, passen volant!

Garóña.

«Pagar per contaminar?»

»Fa unes setmanes, interessat per la discussió entorn al debat sobre proposta de pressupostos del Govern de la Generalitat, vaig fer-ne una lectura a través del web del govern. Una de les notícies de la premsa aquells dies va ser la referida a les begudes ensucrades, però la meua sorpresa ha estat que, a pocs dies de la seva aprovació, sembla ser que segura, hagi passat desapercebuda una de les propostes, al meu parer, més transcendents. El Capítol VII de la proposta de pressupostos preveu un "Impost sobre el risc mediambiental de la producció, manipulació i transport, custòdia i emissió d'elements radiotòxics" de les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs.

»Al meu parer, és un avenç reconèixer la perillositat per a la salut de les persones de les emissions radioactives "quotidianes", cosa que fins ara no feien ni les administracions públiques ni els *lobbies* de les companyies elèctriques. Han passat molts anys, quasi quaranta, de la construcció d'aquestes centrals nuclears, i caldria un estudi epidemiològic rigorós sobre quins efectes ha tingut, i continua tenint, sobre la salut de la població. Un problema pervers dels impostos en el camp mediambiental és que al final sembla el que es fa es "pagar per tenir el dret a contaminar, a agredir la salut de les persones", en lloc de multar si aquesta contaminació és real, exigir una solució, i tancar si es reincideix. És a dir, que en lloc d'un impost el que caldria és exigir el tancament de les nuclears i apostar decididament per les energies renovables, com esta fent actualment Alemanya.

»Atentament, Carles G»

Jordi Foix i Miguel Muñiz
Moviment Ibèric Antinuclear
a Catalunya

UNA CONVERSA TAN IMAGINÀRIA QUE SEMBLA REAL

Aquest text apareixia destacat a la secció de cartes al director del diari que llegia la Joana, estudiant de quart de Ciències Físiques, que es va girar cap al seu amic Oriol.

- Has vist el que diu aquesta carta?
- No. Què diu?
- Que volen posar un impost a la contaminació radioactiva dels reactors atòmics...
- Doncs em sembla molt bé, si contaminen, que paguin...
- Però això no és tan fàcil, el que escriu la carta ja diu que, de vegades, pagar justifica el seguir contaminat.
- Doncs que li posin un impost més fort fins que hagin de tancar.
- Ja, però llavors les empreses elèctriques protestarien. Seria com demanar que les tanquessin però sense dir-lo. No?
- Jo què sé..., que facin el que vulguin...
- A més, la contaminació radioactiva general no està reconeguda per la llei, només es reconeixen les dosis de radiació que pot rebre una persona.
- Mira, no comencis a complicar les coses, eh? A més, les nuclears les necessitem per tenir llum.
- Oriol, no siguis ruc, hi ha moltes formes de tenir electricitat, no «llum», com dius.
- A mi no em diguis «ruc». Si hi ha moltes formes, doncs, ja està, que el govern les tanqui i prou...
- Perdona per això de «ruc». Però és que no és tan fàcil, ja t'he dit que les empreses elèctriques s'oposaran; a més la carta parla d'Ascó i Vandellòs, a Catalunya, i la Generalitat no té poder per tancar-les.
- Un altre cop amb allò del «no és tan fàcil». A veure, la gent que està a la Generalitat no protesta? Jo no paro de sentir protestes per Madrid, per això i per allò.... Doncs que protestin també per les nuclears.
- Però és que a la Generalitat també hi ha polítics que estan d'acord amb les nuclears...
- Vaja embolic. Estan d'acord amb les nuclears i volen posar-los un impost?
- Clar, és el que diu el de la carta, que pagant l'impost poden seguir funcionant i contaminant.
- Mira, jo tot això ho trobo massa complicat, que facin un debat entre ells i ja veurem qui té la raó. I què diu el diari de tot això de les nuclears, l'impost..., de tot aquest rotllo?
- Això sí que és curiós, no diu res per enlloc. Només està la carta d'aquest tío.
- El diari no diu res, i jo no he sentit res a la TV3; a mi em sembla que aquesta carta exagera.
- No sé, no l'haurien publicada llavors, intentaré informar-me a la xarxa. Bé, fins demà, Oriol.
- Fins demà, Joana, informa't però no em vinguis amb més «no és tan fàcil». Quedem a les vuit, al concert.

La Joana es va acomiadar amb un gest, mentre enfilava cap al metro.

Garofia.

Nota dels autors.

La carta és real, la va escriure un company del MIA i la va enviar als diaris més coneguts de Barcelona. No la va publicar ningú. El diàleg és imaginari, així com els personatges.

Les conclusions cal que les tregui cada lector o lectora. Si us interessa el conflicte nuclear a Catalunya, i la qüestió de l'«impost» del que parla l'article, us podeu informar a <http://sirenovablesnuclearno.org/nuclear/nuclearradiacions.html>

Unes aportacions molt encertades

Josep M. Solé i Sabaté

Historiador, professor d'història contemporània de la UAB

Ja era hora d'una acció tan intel·ligent i necessària! vaig pensar en veure els primers títols de la col·lecció de la col·lecció cooperativistes catalans. Els resultats estan a la vista. Un coneixement ampli, extens, rigorós i profund d'actuacions bàsiques per entendre millor el món rural a Catalunya. Per comprendre amb més anàlisi la història que hem viscut i el present que tenim.

No n'hi ha prou amb generalitzacions imprecises, ens cal anar més enllà de l'afirmació que el camp català de finals del segle XIX i XX no va ser una bassa d'oli, on la jerarquia pairal llimava conflictes socials i, fins i tot, en disminuïa cantelluts caires ideològics i familiars. Ens mancava una més gran reflexió i recerca sobre el conflicte carlí, la seva força i extensió, profunditat i evolució econòmica, a més a més del pensament polític, que també anava canviant, i hom hauria inclòs també en el camp català el desig de canvi i la desitjada modernització del món de la pagesia tan enlluernada davant l'evident progrés de la Catalunya que s'anava industrialitzant. Hauríem evitat molts errors tenint a la mà biografies de persones que des del món del cooperativisme vivien en una transversalitat que no sempre va ser

suficient per endegar projectes comuns, tant en els àmbits econòmic i social com en la seva deriva política.

L'estudi dels cooperativistes ens dona pautes per entendre molt millor la nostra història recent, aporta llum a aspectes biogràfics que completen la història local i l'àmbit en què es movien.

És el cas de Francesc Torras i Sayol, un cooperativista de Caldes de Montbui (Vallès Oriental) que va impulsar progrés i cooperació en l'àmbit local i en el comarcal, d'un indubtable pes polític dretà a la vila que va ser arrossegat per la voràgine d'un seguit de crisis de diferents sectors –conjunturals o estructurals– que va haver de viure la població en arribar els anys 30.

Per una banda el pes d'una pagesia que pretenia, com els rabassaires a la resta de Catalunya, accedir no solament a la propietat de la terra que cultivaven sinó poder decantar vers ells el poder del món associatiu agrícola, d'aquí la creació d'un Sindicat Agrícola enfrontat i vencedor davant la cooperativa, fet que ajuda a explicar la impossibilitat de la pau social.

A tot això li cal sumar la clausura de l'Exposició Internacional de 1929 que tant havia aportat al món dels picapedrers de

Caldes i la consegüent manca de feina, juntament amb els afectes de la crisi mundial del 29 o la supressió de la línia fèrria d'El Calderí, eina fonamental on es podia visualitzar tot un món de balnearis que començaven a conèixer una crisi notòria, en molts casos irreparable.

«Gent d'ordre» ens explica en el seu profund estudi Jordi Planas, però la història de vegades pren camins que actuen com una allau fent dels seus protagonistes unes víctimes concretes de fenòmens més generals. Un cooperativista de fets i pensament, un estudi que ens mostra com no es pot conèixer la història sense tractar-la des dels angles més diversos. No hi havia cap símptoma de greu d'enfrontament civil intern en el món rural de Caldes de Montbui, però la confluència de mancances econòmiques i diferències socials i polítiques paral·leles van trencar tots els ponts entre conservadors, però demòcrates, i gent d'esquerra, demòcrata també, en fer saltar pels aires la convivència social un cap d'estat fallit que donà pas a una revolució dins la guerra civil.

Un estudi que explica el món agrari cooperatiu calderí, d'ara en endavant ineludible per comprendre el món pagès de Caldes de Montbui i del tot el Vallès.

PLANAS MARESMÀ, Jordi

Francesc Torras Sayol. Un propietari conservador al capdavant de l'acció cooperativa.

Barcelona/Valls:

Fundació Roca Galès i Cossetània edicions, 2016

ISBN: 9788490345283

17 x 24 cm

102 pàgines

Fundació

ROCA GALÈS

CATALUNYA

Aquest llibre el trobareu a la biblioteca del Centre de Documentació Cooperativa rocagales.cat

LECTURES PER POSAR EN PRÀCTICA L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Aida I. de Prada

@Difracciones

Jordi Panyella Carbonell

@jordipanye

Deia el Che que la solidaritat consisteix a córrer els mateixos riscos, però avui dia l'ús d'aquesta paraula no implica necessàriament aquest compromís. Els significats que es donen a la paraula solidaritat, ja sigui a través de definicions o d'accions, són variats i, a vegades, antagònics. Per posar un exemple, l'entrada al diccionari de la Real Academia Española parla d'obligacions, crèdits, creditors, o d'adhesions a una causa o opinió. La Caixa diu que fa accions solidàries amb persones «en risc d'exclusió social» (potser perquè s'han quedat sense casa per culpa de la mateixa entitat?), i al seu web anuncien, sense que se'ls caigui la cara de vergonya, el servei que ofereixen de lloguers solidaris.

La solidaritat s'ha rentat, o més ben dit, s'utilitza com a pretext per a la rentada de façanes. Però aquest ús pervers no s'hauria d'apropiar del concepte. Què passa quan la solidaritat adjectiva l'economia?

Una de les pitjors conseqüències de la metàfora de la famosa mà invisible d'Adam Smith és que ens ha invisibilitzat. Sobretot ha invisibilitzat les altres economies, les alternatives i les reproductives.

Es imprescindible valorar i visibilitzar el treball de les cures per posar en pràctica l'economia social i solidària. Parlant de mans invisibles vers mà invisible, no podem oblidar-nos dels cossos invisibles (o més ben dit, invisibilitzats) que sostenen l'economia, sigui capitalista o postcapitalista. Per això, perquè la solidaritat no esdevingui excloent, el treball de cures, realitzat fonamentalment per dones, ha d'estar al centre. A *Revolución en punto cero* (Traficantes de Sueños, 2013), un compendi d'articles de la feminista Silvia Federici, s'aborda el treball de cures com un factor central en l'explotació capitalista de les dones. Davant d'això, Federici

proposa la creació de comunes, és a dir, noves formes de cooperació social no mercantilitzades, relacions basades en la solidaritat i la coresponsabilitat. En paraules de l'autora, es fa asfixiant que tasques i relacions que satisfan els nostres desitjos, es converteixin en treball.

En aquesta línia, l'economista feminista Amaia Pérez Orozco, exposa a *Subversión feminista de la economía* (Traficantes de Sueños, 2014) que la vulnerabilitat i la precarietat són les condicions bàsiques de l'existència que cal resoldre en comú, perquè som interdependents. No obstant això, hi ha un conflicte capital-vida que dificultarà el *bonviure* dins dels paràmetres del capital. Des de la perspectiva feminista, anticapitalista i ecologista, l'autora reflexiona sobre unes relacions econòmiques que possibilitin una vida que valgui la pena ser viscuda.

Voldríem acabar aquesta recomanació de lectures amb *Residu zero a casa. Guia domèstica per a simplificar la nostra vida* (Pol-len edicions, 2016) de l'autora Bea Johnson. Al llibre trobem més de mil recomanacions per simplificar la nostra vida a partir d'una idea molt senzilla: l'estructuració hegemònica del consum ve acompanyada de la generació de residus que en la majoria dels casos són evitables, i a la vegada prescindibles.

No som éssers ni persones autosuficients, ens necessitem mútuament, i per això és imprescindible crear dins de l'economia i la pràctica econòmica, espais de cooperació i solidaritat.

Aquests llibres els trobareu a la llibreria d'Espai Contrabandos
www.espaicontrabandos.com

Valors i preus
cooperatius

**Les assegurances
també poden ser
ètiques.**

Més de 1.850 cooperatives
assegurades

www.arccoop.coop

eco
COOPERATIU

BALANÇ
SOCIAL

**Fem créixer el
moviment cooperatiu
i donem veu a les
cooperatives de treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya

Presenta a les seues
seccions a

Premià 15, 1r pis
08014 Barcelona
933 18 41 62

Facebook i Twitter

www.cooperativetrebball.coop

**DONA'NS
LA TEVA
OPINIÓ**

Envia'ns un correu amb la teua opinió
sobre la revista *Cooperació Catalana*

cc@rocagales.cat

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA
rocagales.cat

Entre totes
les respostes
sortejarem
3 vals regals
per gastar en
qualsevol espai
de les cooperatives de la Xarxa de
Restauració i Cultura Cooperativa
(XaReC).

